

EN PERSONLIG PRO MEMORIA OM BARRUD I
LOKALHISTORISKT PERSPEKTIV

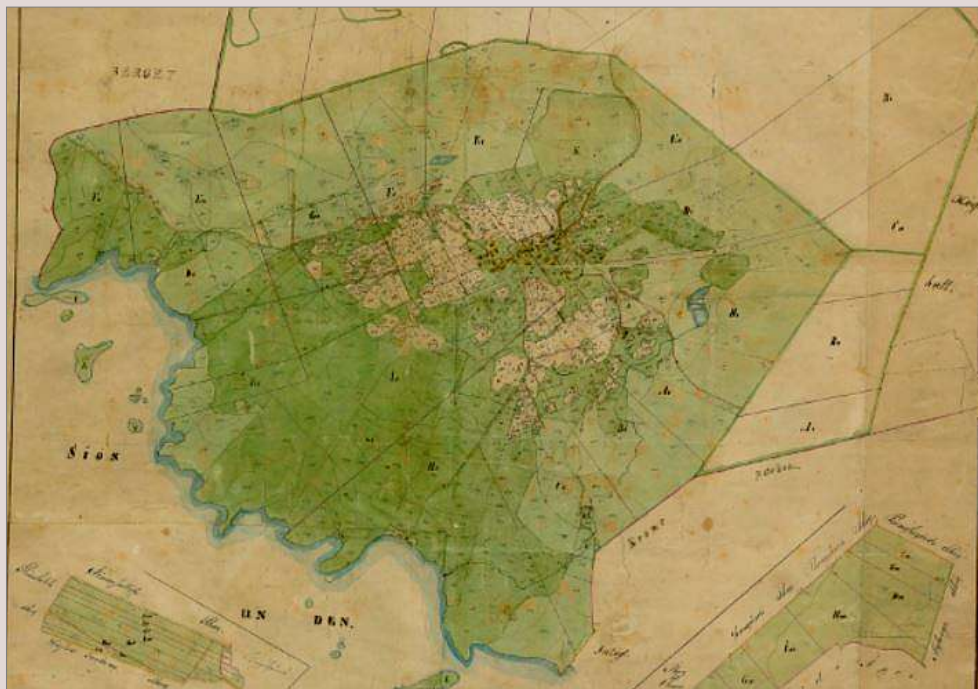

Stenmur (ej gränsskiljande) i Barrud (2019-09-24). Foto: Alf.

Barrud har bebotts och brukats i drygt 450 år. Några viktiga årtal på vägen till nutiden, det moderna tjugoförsta århundradet:

1807 - 1814: Åkrar och ängar fördelades mellan jordägarna

1844 – 1851: Laga skifte – även skogen fördelades

Hemmanet Barrud år 1851.

Ett hemman/ en by som Barrud har utvecklats genom nära samverkan grannarna emellan. Långt före de stora reformerna på adertonhundratalet, var det nödvändigt att man kom överens om än det ena, än det andra. Byalagets beslut var byns lag. Det nya, i mitten av 1800- talet, var att hemmansägarna satte sina namn på ett dokument och förband sig att respektera sina grannars intressen och samarbeta om gemensamma markområdets (samfälligheters) skötsel. Man stod sig själv närmast, men grannsämja var ett hedersbegrepp, värt att vårda och värna. Så var det i alla fall tänkt att vara i de bästa av byar.

Under andra hälften av 1800- talet växte åkerarealerna på bekostnad av ängarna. Ambitionen var att lämna över mer odlad mark till nästa generation. Man fällde träd, bröt stubbar, brände, röjde och byggde murar av de stenbumlingar som var flyttbara. Stenmurarna fungerade som stängsel mellan egna tegar, tillika som gränsmarkeringar mellan jordägarna. Gräns- stenmurar är ett samfällighetsobjekt mellan två delägare. Samråd krävs för att ändra objektets funktion och utformning. Att inte samråda är egenmäktigt. Därutöver gäller särskilda, av myndigheter beslutade, regler för att skydda stenmurarna från varje form av förstörelse. De är i princip K- märkta.

Att bygga stängsel, för att boskap ska hålla sig på plats samt vara skyddade från vildare djurs intrång, är såklart nödvändigt och naturligt. Ett stängsels utformning och placering på gränsskiljande mark är en fråga som angår fastighetsägarna på ömse sidor om staketet. Om en av jordägarna har hustomt i direkt anslutning till stängslet, måste särskild hänsyn tas till detta faktum.

Ett årtal (eller två) som betytt maximalt mycket för Barrud i modern tid är 1979/ 1980. Det var då som Barrudsborna, inklusive andra närboende, i vid bemärkelse och supportrar runt omkring, i ännu vidare mening, startade projektet att grundligt renovera det fallfärdiga, byns kulturhus nummer ett. Tusentals frivilliga arbetstimmar senare stod Bönhuset som en Pärla i kanten av byn – en symbol för samarbete, känsla för lokal kultur och respekt mot tidigare generationer i Barrud med omnejd (än en gång: omnejd i vid bemärkelse).

Barruds moderna Byalag bildades år 1980. Avsikten var att ha en intresseförening, vars främsta uppgifter var att vårda Bönhuset, att vårda den mark (oavsett markägare) och den miljö som omger byns gemensamma kulturarv samt att planera och genomföra sommarprogram i Byalagets regi. Det där var avsikten då och det är fortfarande flertalets ambition att det ska fortsätta enligt den modellen. Det är vad jag tror och det är vad jag hoppas.

Det finns nu tecken som tyder på att miljön omkring Barruds främsta kulturhus är utsatt för attack och förstörelse. Ett aldrig så skönt hus, omgärdat av femtrådigt elstängsel inpå knutarna, skulle förlora allt värdefullt som huset representerar i Barruds lokala historia. Ett väl tilltaget skyddsområde är en förutsättning för att Bönhusets därvaro ska förbli meningsfull. De ansatser till stängsel som kan skönjas är skrämmande i den kontext jag just nämnt.

Utveckling är önskvärd även i Barruds by, klassad av Länsstyrelsen som särskilt bevarandevärd. Men vilken utveckling? I vilken riktning? Och i vilken takt? Är god utveckling att på det allmännas bekostnad bygga befästningsverk mot en varg som mera platsar i fantasin än i verkligheten? Nej, är mitt svar.

Barruds by har under de senaste åren utsatts för influenser utifrån som övergripande är miljövänliga, men lokalt, för byn Barrud, miljö- destruktiva. Jag tänker på de vindkraftverk som dygnet runt skickar ut monotona oljud som minner om annalkande flygplan, alternativt åskväder. Känsliga öron tycker illa om det där malande oljudet och känsliga ögon tycker precis lika illa om dessa snurrande åbåken till vingor som är så iögonfallande att de syns snurra strax bakom vår vedbod. Tål den bevarandevärda byn Barrud så mycket mera av exploatering av miljön? Nej, är mitt svar.

Vad har jag då för rätt att tycka det jag tyckt i denna personliga pro memoria? Ingen annan faktiskt, än den jag förvärvat genom att vara Barrudsbo, i rakt nedstigande led, sedan år 1847.

Mariestad 2019-09-25

/ Alf (Numera icke markägare i Barrud).

Stenmur (gränsskiljande) i Barrud (2019-09-24). Foto: Alf.